

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår ref. 262756
Deres ref.

Oslo, 14.02.2014

Høringsuttalelse om endringer i utlendingslova § 97 – politiattest ved tilsetning i statlege asylmottak

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets (JD) høringsbrev datert 17.12.2013 med forslag om endringer som gjelder kravene til politiattest for ansatte i statlige mottak. Redd Barna er positiv til at utlendingsloven § 97 blir tilpasset lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiets og påtalemyndigheten (politiregistreringsloven).

Redd Barna støtter forslaget om at politiattest gjøres obligatorisk for alle ansatte i statlige asylmottak og for andre som utfører oppgaver for utlendingsmyndighetene, og som har direkte kontakt med mindreårige i asylmottak. Vi mener i tillegg at det bør presiseres at kravet også gjelder for personer som ikke i utgangspunktet utfører oppgaver for utlendingsmyndighetene, men som gjennom sin jevnlige tilstedeværelse på mottak kommer i kontakt med barna. Videre er vi kritisk til at det etter departementets forslag ikke vil kreves samme vern om barna på mottak som barn under barnevernets omsorg, gjennom nærmere regulering for øvrige straffebrudd som kan gå fram av attesten.

Politiattester er ikke alene tilstrekkelig til å beskytte barn mot skade eller uheldig påvirkning og politiattest kan være en falsk trygghet dersom den ikke kombineres med andre tiltak for å beskytte barn mot risikopersoner. Det er påkrevet med et kontinuerlig fokus på personers egnethet i arbeid med mindreårige. Vandelskontroll ved ansettelse er første stoppested og i den videre oppfølgingen må man sikre rutiner for varsling, kunnskap om barns signaler og et klima for åpenhet rundt disse problemstillingene. Redd Barna ser lovarbeidet på dette området som et tegn på økt bevissthet rundt forholdene og imøteser oppfølgingstiltak som er egnet til å sikre og øke asylbarns beskyttelse.

Hvem som skal legge frem barneomsorgsattesten

Redd Barna støtter forslaget om at politiattest gjøres obligatorisk. Etter gjeldende utlendingslov § 97 første ledd andre punktum kan det kreves attest fra «andre som utfører oppgaver for utlendingsmyndighetene, og som har direkte kontakt med barn og unge som oppholder seg i asylmottak». Departementet foreslår å endre utlendingsloven §

97, slik at det skal kreves attest også av personer som ikke er tilsette i mottaket, men som har direkte kontakt med mindreårige. Vi er derimot kritisk til at kravet til politiattest, etter departementets lovforslag, ser ut til å være avgrenset til personer som «utfører oppgaver for utlendingsmyndighetene».

Redd Barna ber departementet presisere at kravet til politiattest også vil gjelde for personer som kommer i kontakt med mindreårige på mottak som er der som frivillige eller som utfører oppgaver for andre. Dette betyr at personer som ikke i utgangspunktet utfører oppgaver for utlendingsmyndighetene, men som gjennom sin jevnlige tilstedeværelse på mottak kommer i kontakt med barna, likevel må levere attest. I tvilstilfeller bør regelen forstås slik at hensynet til å verne barn mot risikopersoner går foran.

Konsekvenser av merknader i attesten

Departementet foreslår en videreføring av det gjeldende yrkesforbudet i mottak for personer som har gjort seksuelle overgrep mot mindreårige. Når det gjelder andre lovbrudd foreslår departementet en regel i utlendingsloven § 97 som åpner for skjønn, slik at mottak selv må avgjøre hvilke konsekvenser et lovbrudd skal få. På den måten skjer ingen automatiske utestengninger i mottak i flere tilfeller enn i dag.

Redd Barna støtter departementets forslag om at det alltid vil føre til utelukkelse dersom det foreligger anmerkninger om seksualforbrytelser. Derimot er vi kritisk til at departementet ikke foreslår et mer omfattende yrkesforbud i tråd med barnevernloven. Departementet skriver at «forholde for barn og unge i mottak er nærere samanliknbar med forholda for barn og unge i skule og barnehage, enn dei som er under omsorg hjå barnevernet. Departementet nemner at einslege, mindreårige asylsøkjara under 15 år vil vere under omsorg i barnevernet, og ikke bu i ordinære mottak, jf. Barnevernlova § 5A-1. Dei vil såleis vere omfatta av det utvida yrkesforbodet etter barnevernlova»

Redd Barna savner en begrunnelse for hvorfor departementet vurderer forholdene for barn og unge i mottak er mer sammenlignbart med barn på skole og barnehage enn under barnevernets omsorg. Det er Redd Barna sin vurdering at det er nødvendig å stille samme vern om barna som bor på mottak som barn under barnevernets omsorg.

Redd Barna vil nevne at de fleste mindreårige asylsøkerne i Norge er 15 år eller over. I 2013 kom det til sammen 995 mindreårige til Norge, 872 av disse var 15 år eller over. Det vil si at det er utlendingsmyndighetene som har omsorgsansvaret for de fleste mindreårige asylsøkerne i Norge, ikke barnevernet, og dermed ikke omfattet av yrkesforbudet etter barnevernloven. Enslige mindreårige asylsøkere er spesielt sårbare fordi de er på flukt og kommer alene til Norge. De trenger omsorg, trygghet og oppfølging. Det er avgjørende at de voksne på mottak ikke misbruker sin stilling og tillit.

Videre mener Redd Barna, i likhet med departementet, at også mindreårige asylsøkere med omsorgspersoner ofte er særskilt sårbare. Som departementet skriver «da barna sine føresette ofte er i ein vanskeleg situasjon dei har liten kontroll over, og kan slite med traumer. Dette kan svekke evna til å verne om barnet». Det er Redd Barna sin vurdering at

dette taler for det stilles samme vern gjennom utvidet yrkesforbud for barn på mottak som barn under barnevernets omsorg.

Redd Barna støtter en videreføring av at det alltid vil føre til utelukkelse dersom det foreligger anmerkninger og seksualforbrytelse. Vi mener i tillegg at grove voldshandlinger bør føre til utelukkelse. Både hensynet til tillit og beskyttelse taler for at slike handlinger bør utelukkes fra å arbeide med barn og unge på mottak.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder Barn i Norge

Camilla Engeset
Spesialrådgiver flyktningsfeltet